

Nr 9

Av herr **Ahlsten**, om åtgärder för tillgodoseende av skogsbrukets behov av arbetskraft.

Det svenska skogsbrukets betydelse för vårt land har i hög grad ökat under senare år. Skogsprodukternas pris på världsmarknaden har stabiliserats på högre prisnivå än tidigare, och mycket tyder på att så kommer att ske i fortsättningen. De svenska skogstillgångarna är med hänsyn till landets befolkning av betydande omfattning. Våra produktiva skogsarealer utgör 22,3 milj. ha och överträffas endast av sex länder, om man bortser från Belgiska Kongo och Franska Västafrika, där befolkningens numerär, klimatet m. m. lägger hinder i vägen för skogsarbete i någon väsentlig omfattning. Dessa länder är i storleksordning Sovjetunionen, USA, Brasilien, Kanada, Colombia och Burma. Sverige har 3,2 ha i skogsmark per innevånare och överträffas endast av Kanada med 8,3, Colombia med 5,2 och Finland med 5,2 ha per innevånare. 49,6 % av landets areal är skogsmark och överträffas endast av Finland, som redovisar 60,9 %, Japan med 53,2 % och Colombia med 52,6 %.

Utöver den redovisade produktiva skogsmarken finnes övrig mark redovisad med 14,2 milj. ha. Av denna areal finnes 10,2 milj. i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Naturlig äng redovisas med 535 095 ha ganska jämnt fördelad över landet. Den egentliga åkerjorden utgör 3 647 436 ha och kultiverad betesmark 188 853 ha.

I närslutna tabell har gjorts en sammanställning av hur den i enskild ägo brukade skogsmarken fördelar sig på län och brukare av åker under 10 ha och brukare av åker över 10 ha jämte den totala skogsarealens fördelning i hektar per ha åker och innevånare inom varje län jämte tillväxt per ha och år samt skogsarbetare i % av den förvärvsarbetande befolkningen. Siffrorna härrör från statistisk sammanställning dels 1944 och dels 1951.

Som framgår av den upprättade redovisningen utgör skogen en betydande nationaltillgång för hela vårt folk. För jordbruket är den av största betydelse inom stora delar av landet, där klimatiska förhållanden lägger hinder i vägen för en differentierad jordbruksdrift. Skogen utgör också en arbetsutjämnande faktor för de större jordbruk, som har skog, samtidigt som den utgör ett komplement till småbruket vare sig dess brukare själv äger skogen eller han kan få användning för sin överskottsarbets-

kraft hos bolag, domänstyrelsen eller större skogsägare i sin trakt. Skogsarbetet är ett tungt arbete och kräver yrkesvana. Det måste därför vara ett riksintresse, att landets skogsarbetarstam inte reduceras under det antal våra skogars skötsel kräver. Det torde inte vara lätt att få arbetarna tillbaka till skogen, sedan de flyttat från skogsbygden och övergått till industrien. Den nu pågående rationaliseringen inom jordbruket tar i första hand sikte på att bortrationalisera ofullständiga jordbruk eller just sådana som har arbetskraft över för skogsbruket. Den åldersfördelning hos småbrukens ägare, som nu föreligger, vittnar också om att dessa snart inte längre är dugliga för det tyngre skogsarbetet. Skulle en rationalisering och folkförflyttning ostört få äga rum från skogsbygder samtidigt som skogen kommer att kräva mera arbetskraft trots rationaliseringen av skogsarbetet, kan ur såväl skogsbrukets som hela landets intresse komma att uppstå ett arbetskraftsproblem, som blir synnerligen svårt att bemästra. Vår största nationaltillgång kan stå utan tillräckligt med folk för dess skötsel. Redan nu betalar bolagen bostadssubvention till sina fast anställda arbetare utöver vad de kan erhålla från staten. Domänstyrelsen har redan 1952 gjort framställning till regeringen att få handla på liknande sätt för att kunna erhålla tillräckligt med dugande arbetskraft för sina skogar. Vid 1954 års riksdag väcktes också motioner, I: 252 av herr Sten m. fl. och II: 350 av herrar Persson i Tandö och Severin i Gävle, vari hemställdes, att riksdagen skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att medge domänstyrelsen att med anlitan av domänfondens driftmedel till vissa av dess fast anställda arbetare bevilja lån till bostadsförbättring eller bosättning. Domänstyrelsen framhöll i sitt yttrande över motionen det stora behov, som föreligger av arbetskraft, och att särskilda åtgärder måste vidtagas för att trygga domänverkets behov av skogsarbetare. Samma synpunkter framhölls av arbetsmarknadsstyrelsen. En inventering av arbetskraftsbehovet hos de enskilda skogsbruken skulle säkerligen visa på samma utveckling. Skall vi begära att skogsarbetarna blir kvar i sitt arbete, måste det skapas möjligheter till en fast arbetsställning antingen som skogsarbetare med bostad i de centralare delarna av en socken eller som deltidstjänst vid ett småbruk något så när centralt beläget. Härigenom skulle folket hållas kvar på landsbygden, och man skulle inom skogsbygderna få en funktionsduglig och levande bygd med skolor, affärer m. m. i stället för en del tillfällig icke yrkesvan arbetskraft under vissa tider på året. Det torde knappast råda delade meningar om att bostadsfrågan och den förda bostadspolitik, som i viss mån gynnat bebyggelsen i tätorterna, har bidragit till utvecklingen. Man kan alltså fråga sig, huruvida det inte är riktigt, att en småbrukare med ofullstän-

dig jordbruk i skogsbygden ges hjälp till bostadsförbättring m. m., så att yngre krafter är villiga att övertaga detsamma och bruka det med mer eller mindre fast anställning vid skogsbruket. Då denna betydelsefulla fråga om arbetskraft till vårt skogsbruk befinner sig i ett krisläge samtidigt som den yttre rationaliseringen pågår vid jordbruket, torde en allmän översyn av de spörsmål, som är förknippade med arbetskraftstillgången i våra skogar, vara påkallad.

Med hänvisning till vad nu anförts hemställles,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att en utredning med det snaraste tillsättes med uppdrag att utröna de orsaker, som är förknippade med bristen på arbetskraft i skogsbruket, och inkomma med förslag, som för framtiden medverkar till att skogsbruket kan erhålla tillräckligt med arbetskraft.

Stockholm den 11 januari 1955

Johan Ahlsten

Antal brukningsdelar i enskild ägo med och utan skogsmark, samt skogsmarkens och åkerens fördelning på ägarekategorier och storleksgrupper inom varje län m. m.

1	2		3					Ha skogsmark per ha åker	Skogsmark ha per innevärdare	Total t. växt (med bark) milj. m ³ skog per år	Skogsarb. i % av den förvärsarb. befolkningen 1945
	Antal brukningsdelar i enskild ägo		Antal brukningsdelar i kol. 3 fördelat på storleksgrupper (efter skogsmarksarealen)								
	utan skogs- mark	med skogs- mark	högst 25 ha	25— 50 ha	50— 100 ha	100— 200 ha	över 200 ha				
Stockholms län											
0,26—10 ha	527	2 965	2 477	384	86	11	7	2,6	0,4	1,3	0,4
över 10 ha	205	3 235	1 132	1 002	678	242	185				
Uppsala län											
0,26—10 ha	598	1 432	1 325	75	29	2	1	2	1,8	1	2,4
över 10 ha	257	3 162	1 943	708	340	108	63				
Södermanl. län											
0,26—10 ha	919	2 595	2 143	120	22	5	5	2	1,6	1,2	2
över 10 ha	647	3 319	1 706	848	434	172	159				
Östergötl. län											
0,26—10 ha	1 827	3 932	2 877	669	284	86	16	2,3	1,6	1,9	1,8
över 10 ha	1 028	4 388	2 068	1 054	803	400	163				
Jönköpings län											
0,26—10 ha	1 101	12 630	7 797	3 601	1 103	115	14	5	2,4	2,8	1,2
över 10 ha	145	2 607	588	870	764	296	89				
Kronobergs län											
0,26—10 ha	1 213	12 259	8 100	2 939	1 012	195	23	6	3,7	2,5	2,5
över 10 ha	41	1 382	355	468	365	129	65				
Kalmar län											
0,26—10 ha	1 680	6 326	3 360	1 879	898	170	19	4	2,9	2,9	3,2
över 10 ha	849	4 177	1 280	934	1 110	578	275				
Gotlands län											
0,26—10 ha	1 262	1 854	1 693	120	38	2	1	1,6	2,3	0,3	0,3
över 10 ha	155	2 566	1 383	734	343	92	14				
Blekinge län											
0,26—10 ha	1 188	4 414	3 457	719	197	21	2	3,2	0,1	0,6	0,8
över 10 ha	103	1 412	515	412	334	121	30				
Kristianstads län											
0,26—10 ha	5 619	6 950	6 089	652	183	21	5	1,1	1	1	1,1
över 10 ha	3 187	3 382	2 296	644	331	86	25				
Malmöhus län											
0,26—10 ha	8 460	1 246	1 188	43	6	6	3	0,2	1,2	0,3	0,3
över 10 ha	6 282	1 777	1 522	135	81	22	17				
Hallands län											
0,26—10 ha	2 593	4 962	3 526	1 050	352	32	2	1,4	1,3	0,9	1
över 10 ha	1 596	2 623	1 932	440	178	51	22				
Göteb. o. Bohus l.											
0,26—10 ha	2 528	7 389	6 637	557	170	20	5	1,8	0,3	0,7	0,3
över 10 ha	124	1 982	1 249	453	208	57	15				

Antal brukningsdelar i enskild ägo med och utan skogsmark, samt skogsmarkens och åkerens fördelning på ägarekategorier och storleksgrupper inom varje län m. m.

1	2		3					Ha skogsmark per ha åker	Skogsmark ha per innevånare	Total t. växt (med bark) milj. m ³ skog per år	Skogsarb. i % av den förvärsarb. befolkningen 1945
	Antal brukningsdelar i enskild ägo		Antal brukningsdelar i kol. 3 fördelat på storleksgrupper (efter skogsmarksarealen)								
	utan skogsmark	med skogsmark	högst 25 ha	25—50 ha	50—100 ha	100—200 ha	över 200 ha				
Älvsborgs län								3,2	1,8	2,8	1
0,26—10 ha	3 243	17 768	13 639	3 022	911	178	15				
över 10 ha	419	4 509	2 712	991	525	192	88				
Skaraborgs län								1,1	1,4	1,7	0,9
0,26—10 ha	4 165	8 019	7 517	413	84	4	1				
över 10 ha	2 046	7 006	5 597	826	361	139	83				
Värmlands län								7	4,5	5,3	8
0,26—10 ha	2 629	17 140	12 556	2 719	1 237	456	172				
över 10 ha	47	3 795	1 529	1 140	703	288	135				
Örebro län								3,6	2,1	2,1	3,1
0,26—10 ha	1 802	5 197	4 442	519	179	47	10				
över 10 ha	465	3 397	2 117	705	364	142	69				
Västmanlands län								2,4	1,8	1,5	2,1
0,26—10 ha	505	1 790	1 619	114	44	10	3				
över 10 ha	211	3 729	1 765	998	659	244	63				
Kopparbergs län								18,7	7,5	5,8	9,3
0,26—10 ha	1 197	16 580	9 891	3 421	2 108	945	215				
över 10 ha	27	2 023	679	716	427	139	62				
Gävleborgs län								13	4,9	5,1	8,5
0,26—10 ha	2 403	9 334	5 796	1 948	1 203	321	66				
över 10 ha	40	2 731	250	540	941	726	274				
Västernorr. län								18,5	6,7	4,5	8,5
0,26—10 ha	7 411	14 028	8 178	2 530	2 009	1 003	308				
över 10 ha	13	1 050	117	194	296	285	158				
Jämtlands län								38	18,6	4,7	14,4
0,26—10 ha	2 473	10 474	4 869	2 071	1 648	1 143	743				
över 10 ha	6	1 008	94	216	278	238	182				
Västerbottens län								24	13,9	5,2	9,6
0,26—10 ha	3 061	20 412	9 086	5 037	3 697	1 889	703				
över 10 ha	3	1 443	312	481	457	148	45				
Norrbottnens län								44	16,6	4,9	11,9
0,26—10 ha	3 342	13 809	5 007	3 613	2 804	1 566	819				
över 10 ha	9	819	84	192	293	163	87				
Hela riket								6	3,2	61	93 000
0,26—10 ha	61 747	203 202	133 287	38 215	20 294	8 248	3 158				st.
över 10 ha	17 905	67 722	23 215	15 702	11 273	5 058	2 364				